

mazhar oldu. Kısa zamanda şöhreti yayıldı ve çeşitli merasimler için yapılan davetlere katılarak Kur'an okudu. Kâmil Yûsuf'un adını duyan Muhammed es-Sayfî, Behtîm'e giderek onun okuyuşuyla ilgilendi ve çok beğendiği bu genç okuyucuyu Kahire'ye götürerek evinde misafir etti. Bu beraberlik Kâmil Yûsuf'un geniş bir çevre ile tanışmasını sağladı. Kahire'de çeşitli toplantılardaki tilâvetleri, okuduğu kaside ve ilâhilerle halkın takdirini kazandı.

Kâmil Yûsuf'un Mısır Radyosu'na intisap ettiği zaman konusunda değişik tarihler verilmektedir. Mahmûd es-Sa'denî'ye göre bu tarih 1938'dir (*Elhânû's-semâ*, s. 94-95). Oğlu İsmâ el-Behtîmî, babasının radyoya intisabının Şeyh Muhammed es-Sayfî'nin yardımıyla 1953'te gerçekleştiğini belirtmektedir; bunu teyit eden sözleşme metninin bir sûreti Mahmûd el-Hûlî tarafından neşredilmiştir (*Eşvât min nûr*, s. 150-157). Ebû'l-Anîn Şaîşa'nın Şükrî el-Kâdî'ye söylediğine göre ise Kâmil Yûsuf'un radyodaki deneme süresini başarı ile geçirmesi buraya iltihakından üç dört yıl sonra 1942 veya 1943'te olmuştur. Bu bilgileri şu şekilde telif etmek mümkündür: Kâmil Yûsuf Mısır Radyosu'nda ilk defa 1938'de Kur'an okumaya başlamış, bunun ardından gelen deneme süresi 1942 veya 1943'te sona ermiştir. 1953'teki sözleşme konusu ise Kâmil Yûsuf'un özlük haklarıyla ilgili bir düzenleme olmalıdır.

Muhtemelen 1945'te Filistin'e giden ve ramazan ayı boyunca Ortadoğu Radyosu'nda Kur'an-ı Kerîm tilâvet eden Kâmil Yûsuf, Tahrîr Meydanı'ndaki Ömer Mekrem Camii'ne cuma günleri mukabele okumak üzere tayin edilmiş, ölümüne kadar bu görevini sürdürmüştür. Bugün de Kahire Radyosu'ndan onun kasetlerinden Kur'an yayını yapılmaktadır. Kâmil Yûsuf'a 1967'de Port Said şehrinde katıldığı bir merasim sonrasında felç isabet etti ve Şubat 1969'da beyin kanamasından öldü.

Güzel sesi ve âhenkli okuyuşuyla bütün İslâm dünyasında sevilerek dinlenen Kâmil Yûsuf konunun uzmanları tarafından da takdir edilmiş, Mustafa es-Sayfî, Muhammed Selâme ve Ebû'l-Anîn Şaîşa' gibi otoriteler onun başarılı tilâvetinden övgüyle söz etmişlerdir. 23 Temmuz (1952) ihtilâl komitesi üyeleri Kâmil Yûsuf'a özel ilgi göstermiş, kendisini çok seven Cemal Abdünnâsir cumhurbaşkanlığı köşkünde yapılan merasimlerde Kur'an tilâvet etmek üzere onu davet etmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Mahmûd es-Sa'denî, *Elhânû's-semâ*, Kahire 1959, s. 94-95; Mahmûd el-Hûlî, *Eşvât min nûr*, Kahire 1992, s. 150-157; Şükrî el-Kâdî, *Abâ-kûretü't-tilâve fi'l-karni'l-işrin*, Kahire 1999, s. 121-124.

SAİD MURÂD

KÂMİLİYYE

(الكاملية)

Hız. Ali'ye ilk halife olarak biat etmeyen
ashabın kâfir olduğunu ileri süren,
hulûl ve tenâsüh telakkilerini
benimseyen Ebû Kâmil adlı kişiye
mensup bir fırka
(bk. GÂLİYYE).

KÂMİLÜ'S-SİNÂATİ'T-TİBBİYYE

(كامل الصناعة الطبية)

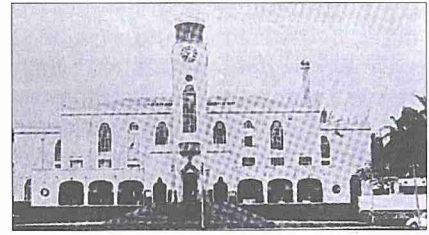
Ali b. Abbas el-Mecûsî'nin
(ö. 384/994[?])

XIII. yüzyıla kadar İslâm dünyasında
ve Avrupa'da ders kitabı olarak
okutulan tıbbî dair eseri
(bk. ALİ b. ABBAS el-MECÛSÎ).

KAMPALA

Uganda Cumhuriyeti'nin başşehri.

Victoria gölünün kuzeyinde deniz seviyesinden 1190 m. yükseklikte tepeler üzerine kurulmuştur. Şehrin adı mahallî Kiganda dilindeki "kasozi k'empala" (ceylanların tepesi) tabirinden gelmektedir. Ekvator çizgisinin 32 km. kuzeyinde yer alan şehir ülkenin hem idarî hem de eğitim, kültür, ticaret ve sanayi merkezidir. Daha önce Ganda kabilesinin kurduğu Buganda Krallığı'nın da merkezi olan Kampala'nın önemi XIX. yüzyılda bu krallığın gücünün zirveye çıkmasıyla arttı. 1890'da İngiliz Doğu Afrika Şirketi'nin merkezi oldu. Uganda XIX. yüzyılın sonlarında İngiltere'nin sömürgesi haline getirilince

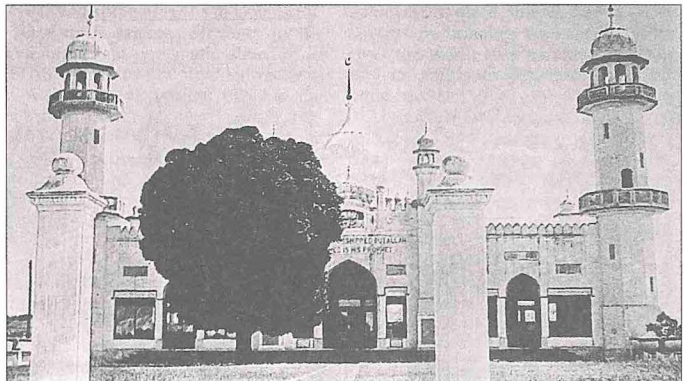
Kampala'da Yüksek İslâm Konseyi'nin merkez binası – Uganda

şehir 1905 yılına kadar sömürge yönetiminin merkezliğini yaptı. Uganda'nın bağımsızlığını kazanmasından (1962) sonra yine başşehir oldu. 1950'li yıllarda 20-25.000 arasında olan nüfusu 1969'da 330.700'e, 1980'de 458.423'e ve 1998'de 1 milyona yükseldi.

Şehirde idare binalarıyla merkezden dışarıya doğru açılan geniş caddeler İngiliz mimarisi tarzındadır. Sanayi tesisleri ayrı bir semtte toplanarak meskûn mahallerden ayrılmıştır. Özellikle yerli nüfusun ve Hintli işçilerin oturduğu kesimlerde kamış ve sazlardan yapılmış kulübelelere sıkça rastlanır. Kampala'nın, Kenya'nın liman şehri Mombasa'dan gelen demiryolu üzerinde yer alması milletlerarası ticaret ve ulaşımındaki önemini arttırmaktadır. Ayrıca şehrin doğusundaki Port Bell Limanı ile güneyindeki Entebbe Havaalanı da buraya hizmet vermektedir. Kampala aynı zamanda Uganda'nın en önemli ithalat-ihracat kapısıdır.

Kampala'da çok sayıda orta dereceli okul, bir teknik enstitü ve Makerere Üniversitesi bulunmaktadır. Diğer taraftan Kampala ülkedeki müslüman, hristiyan ve Hindular'ın dinî merkezi olduğu için şehirde çok sayıda cami, kilise ve Hindu tapınağı yer almaktadır. XIX. yüzyılın başlarında Doğu Afrika kıyılarından buraya

Kibuli
Camii –
Kampala /
Uganda

gelen müslüman tüccarların yaydığı İslâmîyet, Buganda Kralı Mutasa'nın (1854-1884) ihtidâ etmesiyle taraftar bulmuş ve kısa zamanda bir müslüman cemaati oluşmuştur. Yapımının tamamlanmasından sonra şehrin simgesi haline gelen Kibuli Camii önemli bir mimarlık eseridir. Ayrıca Vandekiye ve Minko gibi büyük camilerden başka çeşitli semtlerde birçok küçük cami ve mescitle bunların yanında dinî eğitim veren özel kuruluşlar vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

J. S. Trimmingham, *Islam in East Africa*, Oxford 1971, s. 83, 110, 172; Mahmûd Şâkir, *Üganda*, Beyrut 1408/1988, s. 76-77; İbrahim Z. Sughayaroon, "Islam in Uganda. Traders and Trade Routes and the Establishment of Islam in Uganda Kingdom", *Proceedings of the First Islamic Geographical Conference*, Riyad 1984, VI, 61-76; Abdu B. K. Kasozi, "The Uganda Muslim Supreme Council: An Experiment in Muslim Administrative Centralisation and Institutionalisation, 1972-82", *JIMMA*, VI/1 (1985), s. 34-51; "Kampala", *EBr.*, XIII, 201; "Uganda", *Gelişim Büyük Coğrafya Ansiklopedisi*, İstanbul 1981, VII, 1806; "Kampala", *ABr.*, XII, 462-463.

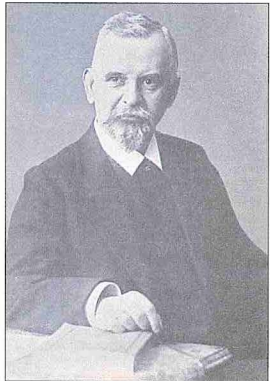
RAMAZAN ÖZEY

KAMPFFMEYER, Georg

(1864-1936)

Alman şarkiyatçısı.

Berlin'de doğdu. Aynı şehirdeki Köln Lisesi'ni bitirdikten (1883) sonra İbrânîce hocası G. Jahn'ın teşvikiyle Arapça'ya ilgi duyarak Bern, Lozan, Floransa ve Leipzig'de Arapça, Sâmi diller, Romen dilleri, Doğu dilleri, felsefe ve teoloji öğrenimi gördü. 1890'da Göttingen Üniversitesi Kütüphanesi'nde çalışmaya başladı; bu arada Celle'deki kilise kütüphanesini düzenleyip katalogladı. 1892 yılında Leipzig Üniversitesi'nde Albert Socin'in yönetiminde hazırladığı *Alte Namen im heutigen Palästina und Syrien* adlı teziyle doktor unvanı aldı. 1895'te Berlin'deki Doğu Dilleri Enstitüsü'nde çağdaş

Georg
Kampffmeyer

Arap dili ve lehçeleri üzerine başladığı çalışmaları Paris, Londra, Oxford ve Leiden'de sürdürdü. 1900'de Marburg Üniversitesi'nde "Die arabische Verbalparticul b (M)" (*MSOS*, III [1900]) adlı çalışmasıyla Sâmi diller yardımcı doçentliğine, Fas'a yaptığı iki aylık araştırma gezisinden sonra kaleme aldığı *Reisebriefe aus Marokko* (Berlin 1901) isimli eseriyle de Halle'de doçentliğe yükseldi. 1905 yılında Cezayir'e gitti ve buradaki incelemelerinin sonuçlarını *Südalgerische Studien* (Berlin 1905) ve *Algerische Frühlingstage* (Berlin 1905) adlı eserlerinde topladı. 1907'de Arapça'nın Mısır, Fas ve Suriye lehçeleri üzerine yaptığı çalışmalarla Marburg Üniversitesi'nde profesör oldu. 1910'da Tanca'da Almanya'ya ait bir kütüphane kurdu.

9 Ocak 1912'de Martin Hartmann, Josef Froberger gibi şarkiyatçılarla birlikte Deutschen Gesellschaft für Islamkunde'yi kuranlar arasında yer aldı. *Die Welt des Islams* dergisinde çok sayıda Almanca ve Arapça makale yayımladı. Çocukluktan itibaren tabiatı ve coğrafyaya karşı duyduğu ilgi bu alanlarda da araştırma yapmasına sebep oldu ve Alman Tabiat Araştırmaları Akademisi'nin antropoloji, etnoloji ve coğrafya bölümlerinin üyeliğine seçildi. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti Almanya'nın yanında yer alınca bugün İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü'nde bulunan büyük bir kitap koleksiyonuyla birlikte İstanbul'a geldi ve burada bir Alman bilim enstitüsü ile Türk Edebiyatını Sevenler Derneği'ni (Vereinigung von Freunden der türkischen Literatur) kurdu (1916). 1928 ve 1934'te Mısır ve Filistin'e yaptığı gezilerde Arap dili ve lehçeleriyle ilgili çalışmalarını sürdürdü. 5 Eylül 1936'da Berlin'de öldü.

Kampffmeyer çalışmalarını Arap lehçelerinin araştırılması, İslâm dünyasının çağdaş sorunları ve tarihi üzerinde yoğunlaştırmış, Doğu'nun uyanışı ve Batı kültürüyle kaynaşmasının yalnız şarkiyat ilmi için değil, aynı zamanda Avrupa ve Ortadoğu arasındaki münasebetlerin kurulması için de gerekli olduğunu savunmuştur.

Eserleri. A) Arap Dili ve Lehçeleri. "Alte Namen im heutigen Palästina und Syrien" (*Zeitschrift des Deutschen Palästina-Vereins*, XV [1892], s. 1-33, 65-116; XVI [1893], s. 1-71); "Das Marokkanische Präsenpräfix" (*WZKM*, XIII [1899], s. 1-35, 227-251); "Materialien zum Studium der arabischen Beduinendialekte Innerafrikas" (*MSOS*, II [1899], s. 143-221);

"Die arabische Verbalpartikel b (M)" (*MSOS*, III [1900], s. 48-101); "Südarabisches" (*ZDMG*, LIV [1900], s. 621-660); "Etude sur le langage vulgaire d'Alep" (*MSOS*, IV [1901], s. 202-227); "Neusyrische Sprichwörter im Dialekt von Urmia" (*MSOS*, VIII [1905], s. 1-24); "Untersuchungen über den Ton im Arabischen" (*MSOS*, XI [1908], s. 1-59); "Arabische Dialekte" (*EP*, I, 412-419).

B) Kütüphanecilik ve Kütüphane Katalogları. *Zur Geschichte der Bibliothek in Celle* (Berlin 1895); *Katalog der Kirchen-Ministerial-Bibliothek zu Celle* (Celle 1901); *Die Bücherei des Deutschen Auslands-Museums in* (Stuttgart 1917).

C) Tarih, Coğrafya ve Diğer Şarkiyat Çalışmaları. *Reisebriefe aus Marokko* (Berlin 1901, Voissische Zeitung X. 1-3); *Marokko* (Halle 1903); "Sâuia in Marokko" (*MSOS*, VI [1903], s. 1-51); "Eine alte Liste arabischer Werke zur Geschichte Spaniens und Nordwestafrikas" (*MSOS*, IX [1906], s. 74-110); "Deutsche Islam-Studien" (*Koloniale Rundschau*, IV [1910], s. 245-254); "Weitere Texte aus Fes und Tanger" (*MSOS*, XVI [1913], s. 51-98); "Arabische Dichter der Gegenwart" (*MSOS*, XXVIII [1925], s. 249-279; XXIX [1926], s. 173-203; XXXI [1928], s. 100-169); "Das heutige Ägypten" (*MSOS*, XXVII [1925], s. 1-91); "Die Stellung der Araber zu den Gegenwartsproblemen Palästinas" (*Zeitschrift des Deutschen Palästina-Vereins*, LIII [1930], s. 248-260; eserlerinin tamamı için bk. Pritsch, XVIII [1936], s. 8-11 ve *Bibliographie der Deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde*, XV, 118-122).

BİBLİYOGRAFYA :

Zirikli, *el-A'lam*, II, 148; Necib el-Akiki, *el-Müsteşrikûn*, Kahire 1980, II, 413; Mişâl Cühâ, *ed-Dirâsâtü'l-'Arabiyye ve l-'İslâmiyye fi Ürûbâ*, Beyrut 1982, s. 201; *Bibliographie der Deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde* (ed. Fuat Sezgin), Frankfurt 1992, XV, 118-122; E. Pritsch, "Georg Kampffmeyer", *WI*, XVIII (1936), s. 1-11.

MEHMET KANAR

KÂMRÂN MİRZA

(کامران مرزا)

(ö. 964/1557)

Bâbürlü Devleti'nin kurucusu
Bâbü'rün oğlu.

915'te (1509) Kâbil'de doğdu. Annesi, Sultan Ali'nin kardeşi Gülruh Begüm'dür. Bâbü'r, Kandehar Kalesi'nin fethinden sonra idaresini Kâmrân Mirza'ya ver-